۷ تکنیک مصاحبه دکتری در دانشگاه آزاد

۷ نفر از روسای واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» توصیه‌هایی را به داوطلبان شرکت‌کننده در جلسه مصاحبه دکتری کردند

برای نشستن روی صندلی دوره دکتری در دانشگاه باید چند مرحله را گذراند. بعد از قبولی در آزمون تازه نوبت به مصاحبه می‌شود. مرحله‌ای که شاید آسان‌تر از آزمون نیز نباشد. نتیجه مصاحبه در آزمون دکتری به قدری مهم و تاثیرگذار است که باعث می‌شود داوطلبان بعد از آزمون تمام فکر و ذهن خود را برای موفقیت در مصاحبه صرف کنند. برای حضور در جلسه مصاحبه دکتری قطعا باید نکاتی را بدانید که بتوانید سربلند از آن بیرون بیایید. هفت نفر از روسای واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» توصیه‌هایی را به داوطلبان شرکت‌کننده در جلسه مصاحبه دکتری کردند والبته از تجربیات سال‌های گذشته نیز سخن گفتند تا دانشجویان با آمادگی هر چه تمام‌تر در این جلسه شرکت کنند. شاید مهم‌ترین نکته‌ای که در سخن تمام آنها مشترک بود تسلط کافی بر حوزه و پایان‌نامه دوره ارشد و آراسی بود. حالا دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی حدود دو هفته فرصت دارند که خود را هم به لحاظ علمی و هم به لحاظ روحی برای مصاحبه آماده کنند. هفته بینی بود که نتایج اولیه آزمون دکتری تخصصی دانشگاه از طریق سامانه https://www.azmoon.org اعلام شد. بر این اساس ظرفیت پذیرش دانشگاه آزاد اسلامی در مقطع دکتری تخصصی سال جاری، ۱۰ هزار و ۲۷۶ نفر است. در آزمون دکتری سال ۹۸، ۱۴۹ هزار و ۵۰۲ نفر مجاز به انتخاب رشته شدند. از این تعداد ۵۵ هزار و ۸۹ نفر در دو هزار و ۳۰۹ رشته محل و ۲۸۷ رشته گرایش دانشگاه آزاد اسلامی انتخاب رشته کردند. به گفته بهروز طهماسب کاظمی، مسئول تمشیت امور مرکز سنجش و پذیرش دانشگاه آزاد اسلامی ۱۶۳ واحد دانشگاه دارای مقطع دکتری تخصصی هستند و ۳۲ هزار و ۱۹۸ نفر از میان افراد مجاز به انتخاب رشته، به مصاحبه دعوت شده‌اند. مصاحبه‌های آزمون دکتری نیز از نیمه دوم تیرماه آغاز می‌شود. مصاحبه به لحاظ مکانی به صورت متمرکز در تهران و با مشارکت اعضای هیات‌علمی سراسر کشور برگزار می‌شود که جزئیات آن متعاقبا اعلام خواهد شد. به گفته طهماسب کاظمی روسای استان‌ها و واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در سراسر کشور، برخی اعضای هیات‌علمی توانمند و علاقه‌مند را برای انجام مصاحبه دکتری دانشگاه معرفی کردند که از بین آنها تعدادی انتخاب شدند.

۱ خلاقیت‌های خاص خود را مطرح کنید

سیداحمد هاشمی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد لاهیجان در ارتباط با ضوابط پذیرش دکتری به‌طور خاص و تحصیلات تکمیلی به‌طور اعم، ظرفیت پژوهشی، خلاقیت و تولید علم یک اصل اساسی است. ما اگر خود را درگیر آموزش کنیم به استانداردهای خلاقیت دانشجوی دکتری نمی‌رسیم؛ به همین دلیل در جلسه مصاحبه باید ظرفیت پژوهشی افراد و خلاقیت خاص افراد متقاضی در دوره مصاحبه ملاک عمل قرار بگیرد. به همین دلیل مجموعه مقالات، کتاب‌ها، دست‌نوشته‌ها و خلاقیت‌های خاص در ارتباط با رشته‌های خاص (هر رشته‌ای یک‌سری خلاقیت‌های بنیادین دارد که هر دانشجویی می‌تواند در آن حرفی برای گفتن داشته باشد) مدنظر قرار می‌گیرد. بنابراین باید این مجموعه مهارت‌ها، فعالیت‌های نوشتاری و مهارتی و کتابت در مقوله‌های خاص به‌عنوان یک مبنا در مصاحبه دکتری محسوب شود. من معمولا دانشجوهایی که خلاقیت‌های خاصی در استفاده از علم داشتند را در جلسه مصاحبه پذیرفته‌ام. البته بحث من در زمینه نوشتن مقاله و کتاب نیست بلکه نوع نگاه جدیدی است که در رشته خاص خود ایجاد کردند و عملا توانستند در آن رشته در بحث علمایی نیز در جامعه آماری خاص کارساز باشند. مثلا مصاحبه‌شونده‌ها در رشته علوم تربیتی در بحث روش تدریس، هنر معلمی و شیوه ارتشایی از دانشجویان فن‌ها و تکنیک‌های خاصی را ارائه می‌کنند که این موضوع قطعا می‌تواند تحلیل بهتری را برای گروه مصاحبه‌کننده ایجاد کند. همچنین سعی کنید خلاصه مقالات ماه‌های اخیر یک نشریه معتبر در زمینه کاری خود را مطالعه کرده و از موضوعات جدید مطلع شوید.

۲ تنها مدارک خواسته‌شده را همراه داشته باشید

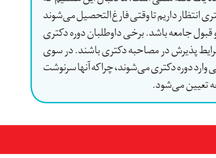

مرتضی موسی خانی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین داوطلبانی که در جلسه مصاحبه حاضر می‌شوند باید مدارک مرتبط را همراه خود داشته باشند. گاهی به دانشجویان اعلام می‌کنیم مدارک را همراه خود داشته باشند اما می‌بینیم هرچه مقاله در روزنامه چاپ شده است را همراه می‌آورند که هم برای خود زحمت درست می‌کنند و هم برای مصاحبه‌کننده وقت گیر است. بنابراین توصیه می‌کنم فقط مدارک اعلام‌شده را همراه خود داشته باشند. همچنین گواهینامه معتبر زبان مثل آیلتس و... را همراه داشته باشند؛ چون هر مدرک زبانی پذیرفته نیست. در مورد شرکت در کنفرانس‌ها و ثبت پتنت و اختراع نیز دقت کنند که مدارک خواسته‌شده را همراه داشته باشند. به داوطلبان توصیه می‌کنم به خود مسلط باشند؛ چراکه هرگونه استرس و نگرانی باعث می‌شود نتوانند به سوالات مصاحبه‌کننده پاسخ دهند. آنچه همواره در جلسه مورد توجه اساتید بود این است که آیا فرد با انگیزه برای تحصیل در دوره دکتری شرکت می‌کند یا فقط برای دریافت مدرک. تسلط به زبان نیز یک فاکتور بسیار مهم است، بنابراین دانشجویانی که تسلط به زبان بین‌المللی دارند شانس موفقیت بیشتری دارند. نکته دیگر اینکه وقتی دانشجو هیچ کار علمی در طول هشت سال تحصیل خود نداشته باشد اما ظرف یک ماه پایانی حجم زیادی از مقالات را تولید کرده باشد در ذهن مصاحبه‌کننده یک نکته منفی است. ما دنبال این هستیم که هدف دانشجو در دوره دکتری چیست. همچنین از دانشجویان دوره دکتری انتظار داریم تا وقتی فارغ‌التحصیل می‌شوند به مرزهای دانش اضافه کرده و تز و نوظهه‌هایی ارائه کنند که مورد استناد و قبول جامعه باشد. برخی داوطلبان دوره دکتری را با انگیزه به دست آوردن مدرک طی می‌کنند، بنابراین نمی‌توانند حاثر شرایط پذیرش در مصاحبه دکتری باشند. در سوی مقابل نیز برخی دیگر با انگیزه و توانمند هستند. باید در نظر بگیرم چه کسانی وارد دوره دکتری می‌شوند، چراکه آنها سرنوشت جامعه را تغییر خواهند داد. به قول اما(ره) از دانشگاه سرنوشت یک جامعه تعیین می‌شود.

۳ در انتخاب رشته به علاقه شخصی توجه کنید

سعید قاضی مغربی، رئیس واحد یادگار امام اولین توصیه‌ام به داوطلبانی که تمایل دارند در مقطع دکتری ادامه تحصیل دهند، این است که دانشگاه و رشته خودشان را بنا بر علاقه و نیاز کشور انتخاب کنند، چراکه دانشجو در مقطع دکتری با افت و خیزهای زیادی روبه‌رو است و به همین دلیل می‌بینیم که تعداد زیادی از دانشجویان مقطع دکتری در طول تحصیل اقدام به ترک تحصیل می‌کنند. یکی از دلایل این مساله آن است که ممکن است یک دانشجو در طول کار روی رساله دکتری خود، حتی در ۶ ماه نیز هیچ پیشرفتی در این مسیر نداشته باشد و همین موضوع باعث سرخوردگی آنها و انصراف‌شان می‌شود. علاوه‌بر آن حضور در مقطع دکتری باعث ایجاد انتظاراتی در بین اطرافیان دانشجوی دکتری شده و زمانی که دانشجو احساس کند نمی‌تواند در رساله دکتری خود به پیشرفت برسد، احساس سرخوردگی در میان این قشر فرهیخته کشور ایجاد می‌شود. به همین دلیل به داوطلبان مقطع دکتری توصیه می‌کنم حتما به رشته انتخابی خود علاقه‌مند بوده باشند. یکی دیگر از نکاتی که داوطلب دکتری باید به آن توجه ویژه داشته باشد، انتخاب واحد دانشگاهی است، چراکه برخی واحدها در بعضی رشته‌ها دارای اساتید غنی هستند که شاید در رشته‌های دیگر چنین وضعیتی را نداشته باشند و از آنجا که دانشجوی دکتری باید در پایان تحصیل رساله دکتری خود را ارائه دهد، حتما باید به وضعیت واحد دانشگاهی توجه داشته باشد. به‌طور مثال، اگر کسی می‌خواهد در زمینه آسیب‌های اجتماعی رساله دکتری ارائه دهد، بهتر است به جای واحد یادگار امام، واحد تهران- شرق را انتخاب کند. نکته دوم درباره مصاحبه‌های دکتری این است که عمدتا کسانی که برای مصاحبه می‌آیند با مشکلات ارائه مدرک مواجهند، به همین دلیل داوطلبان از همین الان تمام تلاش خود را به کار بگیرند تا مدارک مورد نیاز مانند مقالات، کتب، فعالیت‌های پژوهشی، سابقه‌های کاری، تالیدیه اساتید مربوط و... را دمدن کرده و ارائه دهند. همچنین در این جلسات آنچه واقعا شایسته یک فرد در مقطع دکتری است را بیان کنند و از حرف‌های انتزاعی و بیان رویاهای خود بپرهیزند. به‌طور مثال، اگر مصاحبه‌کننده از داوطلب می‌پرسد هدف از انتخاب مقطع دکتری برای ادامه تحصیل چیست، اگر هدف داوطلب، تنها افزایش درآمد است، این مساله را صریحا بیان کند، چراکه در نتیجه مصاحبه‌کننده با پرسیدن سوالات مختلف متوجه این مساله می‌شود و در صورتی که داوطلب از بیان آن سر باز زند، طبیعتا به ضرر او تمام خواهد شد. مساله دیگر اینکه مقطع دکتری یک بازه چهار و پنج ساله را شامل می‌شود و دانشجویانی که تصمیم می‌گیرند برای دکتری درس بخوانند، باید بدانند به دلیل سخت بودن این مقطع، امکان داشتن شغل مداوم ندارند و باید به این نکات توجه داشته باشند تا در طول تحصیل با مشکل روبه‌رو نشوند. البته باید درباره مقطع دکتری واحد یادگار امام این مساله را نیز متذکر شوم که ما وام ۳۰ میلیون تومانی به درصدی را به دانشجویان مقطع دکتری ارائه می‌دهیم و تلاش می‌کنیم سقف این تسهیلات در آینده به ۵۰ میلیون تومان افزایش یابد و از سوی دیگر در اکثر رشته‌های فنی و مهندسی، علوم انسانی، برق وکامپیوتر، مدیریت، حسابداری و معماری مقطع دکتری را داریم.

۴ داوطلب از همان ابتدا به موضوع رساله دکتری توجه داشته باشد

علی سروری محمد، رئیس واحد مشهد یکی از نکاتی که حتما داوطلبانی که قصد تحصیل در مقطع دکتری را دارند باید از همان ابتدای امر مدنظر قرار دهند، موضوع انتخاب رساله دکتری و ترسیم چگونگی پرداختن به آن است، چراکه به‌سرانجام رساندن پایان‌نامه این مقطع تحصیلی کار دشواری است و این گونه نیست که دانشجو بتواند در طول تحصیل یا ترم‌های پایانی دوره‌اش به آن نتیجه برسد. اگر بخواهم دقیق‌تر درباره آن صحبت کنم، باید بگویم داوطلب باید به قدری در این باره آمادگی داشته باشد که وقتی به جلسه مصاحبه حضوری دعوت می‌شود، بتواند در صورت نیاز درباره رساله دکتری خود نیز صحبت کند و تمام جوانب آن را سنجیده باشد. یکی دیگر از موضوعاتی که داوطلبان باید به آن توجه داشته باشند، بحث اطلاعات آنها درباره رشته تحصیلی‌شان است؛ در حقیقت اگر داوطلبی می‌داند که در طول سال‌های تحصیلی‌اش نتوانسته به اطلاعات جامعی درباره رشته خود برسد، باید به این مساله نیز توجه داشته باشد که احتمالا در طول مصاحبه با مشکل مواجه می‌شود و باید اعتقادم اصلا داوطلبی که به این مرحله نرسیده، نباید برای تحصیل در مقطع دکتری اقدام کند. همچنین طولانی بودن تحصیل در مقطع دکتری با سایر مقاطع تحصیلی هم از دیگر نکاتی است که داوطلب باید پیش از حضور در جلسه مصاحبه به آن توجه داشته باشد و باد در نظر گرفتن شرایط خودش برای ادامه تحصیل در دکتری اقدام کند.

۵ توان پژوهشی و معلومات عمومی؛ ملاک اصلی برای قبولی در مصاحبه دکتری

سیف اله فضل الهی، رئیس واحد قم داوطلبانی که قصد تحصیل در این مقطع تحصیلی را دارند، باید از منظر توانایی علمی و همچنین سطح تخصصی مرتبط با رشته خودشان مورد ارزیابی قرار بگیرند و در همین راستا نیز نظام آموزش عالی درکشور ما فیلترهایی را برای سنجش سطح علمی داوطلبانی که قصد ورود به مقطع دکتری را دارند، در نظر گرفته و بالطبع دانشگاه آزاد اسلامی نیز به‌عنوان دانشگاه جامع علمی از این مساله مستثنی نیست و انجام مصاحبه از داوطلبان مقطع دکتری یکی از همین فیلترها محسوب می‌شود. امروزه ۷۰ درصد از توان علمی داوطلب مقطع دکتری از طریق همین فیلتر مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ فیلتری که در آن به دو محور سنجش توان پژوهشی و معلومات علمی داوطلب تاکید می‌شود. قطعا داوطلبی که می‌خواهد در حوزه دکتری تحصیل کند، باید از لحاظ پژوهشی توان بالایی داشته باشد تا بتواند در طول تحصیل از قدرت ارائه تحلیل در پژوهش‌ها برخوردار باشد. معلومات عمومی نیز یکی دیگر از نکات مهمی است که حتما داوطلب باید در آن به سطح مطلوبی رسیده باشد، از این رو افرادی که به معنی واقعی کلمه اهل مطالعه، تحقیق و پژوهش هستند، هیچ استرسی برای مصاحبه دکتری نداشته و مطمئن باشند می‌توانند از این مرحله عبور کنند. توصیه می‌کنم داوطلبان دکتری نسبت به ارتقای سواد و اطلاعات خود نسبت به رشته‌شان و همچنین روش‌شناسی مطالعات علمی حساسیت ویژه داشته باشند، چراکه این دو، مولفه اصلی برای ارائه رساله دکتری محسوب می‌شود.

۶ بر پایان‌نامه دوره ارشد خود تسلط کافی داشته باشید

پهلوان افشار، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر اساس مصاحبه برمبنای کارهای پژوهشی دانشجویان است. هیات و گروه مصاحبه‌کننده طبیعتا براساس دستورالعمل‌هایی که وجود دارد، رزومه پژوهشی دانشجویان و داوطلبان را مطالعه می‌کنند. بنابراین داوطلبان رزومه، پژوهش‌ها و مقاله‌های چاپ‌شده خود را به همراه داشته باشند، چون این موضوع جزء آیتم‌هایی با الویوت بالاست. مطلب بعدی اشراف داوطلبان به مسائل علمی-تخصصی در رشته و حوزه خودشان است. مصاحبه در تمام دنیا نیز همین است و داوطلبانی که خواهان ورود به دوره دکتری هستند باید توانمندی‌های حوزه تخصصی خود را داشته باشند. براساس تجربه حضوم در جلسه مصاحبه دکتری تمرکز استادان بیشتر بر پایان‌نامه انجام‌شده دانشجویان است. بنابراین توصیه می‌کنم داوطلبان با تسلط به پایان‌نامه ارشد خود در جلسه حضور پیدا کنند. وقتی داوطلب به پایان‌نامه خود تسلط ندارد و نمی‌تواند سوالات مربوط به پایان‌نامه را پاسخ بدهد حس خوبی به مصاحبه‌گر دست نمی‌دهد. توصیه می‌کنم افراد حتما به پایان‌نامه خود تسلط داشته باشند، چراکه سوالات اساسی از پایان‌نامه انجام می‌شود. همچنین باید در حوزه تخصصی خود مطالعه کافی داشته باشند. سطح تسلط به زبان انگلیسی نیز در این جلسه محک زده می‌شود.

۷ به موارد آموزشی رشته تخصصی خود تسلط داشته باشید

سراج‌الدین محیی اسفلی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد قشم توصیه اولم به داوطلبان شرکت در دوره دکتری این است که با آمادگی کامل در جلسه مصاحبه حضور داشته باشند. نکته دوم اینکه به موارد آموزشی رشته تخصصی خود و مقالات نیز تسلط داشته باشید. جلسه مصاحبه استانداردهایی دارد که مشخص و ثابت است. در واقع یک‌سری فعالیت‌های پژوهشی در جلسه مصاحبه مدنظر است که امتیازاتی به آنها تعلق می‌گیرد. همچنین سوالاتی در جلسه مطرح می‌شود که بستگی به آمادگی مصاحبه‌شونده دارد. این آمادگی به حوزه و گرایش تخصصی فرد بستگی دارد. بنابراین اگر داوطلبان این آمادگی را در خود ایجاد کنند به همراه استانداردهای ثابتی که برای مصاحبه تخصصی دکتری لازم است می‌توانند ۵۰ درصد نمره مصاحبه را به خود اختصاص دهند. برای ورود به دوره دکتری دو بخش وجود دارد: بخش امتحان کتبی که دست ما نیست اما در بخش مصاحبه دانشجویان باید استانداردهای لازم را داشته باشند. مثل نمره پایان‌نامه و مقالات علمی و پژوهشی. اما میزان تسلط خود مصاحبه‌شونده مهم است؛ اینکه چگونه بتواند در حوزه تخصصی‌اش یک اظهارنظر تخصصی داشته باشد. همچنین بخشی از امتیازی که به فرد داوطلب اختصاص می‌دهم به چگونگی تحلیل آن شخص از مسائل تخصصی حوزه خود در زمان مصاحبه بستگی دارد.

تاریخ علم

تاریخ علم در اسلام و ایران
به روایت دکتر علی‌اکبر ولایتی (بخش چهل‌ویکم)

آنچه در پی می‌آید، ادامه مجموعه مباحث مطرح‌شده از سوی دکتر علی‌اکبر ولایتی در مجموعه برنامه‌های «ایران» در سیمای جمهوری اسلامی ایران با موضوع تبیین تاریخ علم در اسلام و ایران است.

توفف ابن‌سینا در ری کوتاه بود. در این شهر، شیرین دُخت سپهبد شروین ملقب به ام‌الملوک (۴۱۹ق)، همسر فخرالدوله دیلمی (حکومت: ۳۸۷-۳۶۶ق)، پادشاه سلسله آل بویه، و مادر مجدالدوله رستم‌بن فخرالدوله (حکومت: ۴۲۰-۳۸۷ق) ای را به سبب نامه‌هایی که مبنی بر بیان مرتبت و مقدار او رسیده بود، گرامی داشت. افزون بر این، بوعلی مجدالدوله را که در این وقت، بیمار بود درمان کرد و بر قدر و مرتبت خویش نزد آل بویه افزود. در همین شهر بود که به تالیف کتاب المعاد همت گماشت.[۱]

اما ابن‌سینا در ری هم ماندگار نشد و این شهر را هم به علت حوادثی که در آن روی داد، ترک کرد. وی به همدان، نزد شمس‌الدوله ابوطاهر شاه خسرودیلمی (حکومت: ۴۱۲-۳۸۷ق)، پادشاه آل بویه و برادر مجدالدوله و پسر فخرالدوله رفت و در شمار نزدیکان و همنشینان او درآمد.[۲] تاریخ ورود شیخ به همدان را ابوعبید جوزجانی پس از غلبه شمس‌الدوله دیلمی بر هلال بن بدر بن حسنویه و لشکر بغداد و قتل هلال ضبط کرده است. در این مورد، عبارات منقول از رساله احوال بوعلی در کتب مختلف،[۳] طوری است که برانگیزاننده فرض‌های مختلف می‌تواند باشد. اما قول معروف‌تر آن است که مسافرت ابوعلی از ری به قزوین و همدان، پس از سال ۴۰۵ق اتفاق افتاده است. اقامت شیخ در همدان مدتی دراز و ظاهرا در حدود ۹ سال به طول انجامید. روایت جوزجانی در باب این مدت چنین است که شیخ الرئیس در همدان، با شمس‌الدوله دیلمی آشنا شد و او را که به بیماری قولنج گرفتار بود درمان کرد و به مناسبت این خدمت، از مقربان درگاه وی شد. خلعت‌های بسیار یافت و تا ۴۰ روز و شب در دربار شمس‌الدوله انیس و همنشین او بود. سپس شمس‌الدوله برای نبرد با عَنازه بر قمیسین (کرمانشاه) عزیمت کرد و در این سفر جنگی، ابن‌سینا با شمس‌الدوله همراه بود.[۴] این دوستی و مودت ادامه داشت تا اینکه شمس‌الدوله نیز در ۴۰۶ق، ابن‌سینا را به وزارت خود منصوب کرد.[۵] در همین دوران بود که ابن‌سینا تالیف کتاب شفاء را آغاز کرد. روزها به امور وزارت شمس‌الدوله دیلمی می‌رسید و شب‌ها ضمن مطالعه، به طلاب جوان شفاء و القانون فی الطب درس می‌داد.[۶] علی‌بن زید بیهقی در تتمه صوان الحکمه می‌نویسد: «طالبان علم هر شب در خانه شیخ [ابن‌سینا] گرد می‌آمدند. نوبتی ابوعبید کتاب شفاء را می‌خواند و نوبتی معصومی قانون و نوبتی دیگر، ابن‌زیله اشارات و نوبتی، بهمنیار کتاب الحاصل و المحصول را قرائت می‌کرد.»

ادامه دارد...

پی‌نوشت

۱. جوزجانی، عبدالواحد بن محمد (۱۹۷۴). سیره الشیخ الرئیس، به کوشش ویلیام ای. گلمان، بی‌جا، بی‌نا، ص ۵۰-۴۸؛ نیز ← صفا، ذبیح‌الله (۱۳۸۴). جشن‌نامه ابن‌سینا، مجلد اول: سرگذشت و تالیفات و اشعار و آرای ابن‌سینا، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، چاپ دوم، ص ۲۳؛ سیدعرب، حسن (۱۳۹۰). «ابن‌سینا، زندگی‌نامه، آرا و دستاوردهای فلسفی و عقلانی»، دایره‌المعارف پزشکی اسلام و ایران، زیر نظر دکتر علی اکبر ولایتی، تهران، فرهنگستان علوم پزشکی و انتشارات امیرکبیر، ص ۳۱۸

۲. جوزجانی، عبدالواحد بن محمد (۱۹۷۴). سیره الشیخ الرئیس، به کوشش ویلیام ای. گلمان، بی‌جا، بی‌نا، ص ۵۰؛ نیز ← صفا، همان جا؛ سید عرب، همان جا

۳. ابن ابی اصیبعه، احمد بن قاسم (۱۲۹۶ق). عیون الأنباء فی طبقات الأطباء (عربی)، به کوشش آگوست مولر، قاهره، بی‌نا، ج ۲، ص ۵؛ قفطی، علی بن یوسف (بی‌تا). اخبار العماء باخبار الحکما (متن عربی)، قاهره، دارالکتب الخدیویه، ص ۳۷۲؛ بیهقی، علی بن زید (۱۳۵۱ ق). تتمه صوان الحکمه، به کوشش محمدشفیع لاهوری، لاهور، بی‌نا، ص ۴۷

۴. صفا، ذبیح‌الله (۱۳۸۴). جشن‌نامه ابن‌سینا، مجلد اول: سرگذشت و تالیفات و اشعار و آرای ابن‌سینا، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، چاپ دوم، ص ۲۷-۲۵

۵. جوزجانی، عبدالواحدبن محمد (۱۹۷۴). سیره الشیخ الرئیس، به کوشش ویلیام ای. گلمان، بی‌جا، بی‌نا، ص ۵۰

۶. همان، ص ۵۴.

گزارش

طرح ممنوعیت تبلیغات کلاس‌های خصوصی در ابهام

یزدان محمدی
روزنامه‌نگار

ماه پایانی سال گذشته ۱۶ نماینده مجلس طی نامه‌ای طرح «ممنوعیت تبلیغ کلاس‌های خصوصی» را به علی لاریجانی رئیس مجلس ارائه دادند. این طرح ۱۲ اسفند ۹۷ از سوی هیات‌رئیسه مجلس در صحن علنی مجلس اعلام وصول شد.

رسول خضری، نماینده مردم پیرانشهر در مجلس، در گفت‌وگویی با تسنیم می‌گوید: «در صورت تصویب طرح مذکور از سوی نمایندگان، هرگونه صدور مجوز تبلیغ یا تبلیغ کلاس‌های خصوصی، کلاس‌های کنکور و همچنین مدارس غیرانتفاعی از رسانه ملی ممنوع است و در صورت تخلف، مقام صدور مجوز و همچنین موسسات مذکور به جرایم سنگینی محکوم می‌شوند.»

مطالعات نشان می‌دهد در برخی کشورهای پیشرفته چیزی تحت عنوان کلاس‌های غیرانتفاعی و خصوصی وجود ندارد. همین مساله را نماینده پیرانشهر در مجلس نیز عنوان می‌کند و می‌گوید: «ناکارآمدی حوزه آموزش و پرورش باعث بروز و ظهور چنین پدیده‌هایی در کشور شده است؛ اگر آموزش و پرورش وظایف خود را به‌درستی و به دقت انجام دهد، دانش‌آموزان نیاز پیدا نمی‌کنند که به آموزشگاه‌ها یا کلاس‌های خصوصی مراجعه کنند.»

در متن طرح ممنوعیت تبلیغ کلاس‌های خصوصی عنوان شده که «هرگونه صدور مجوز تبلیغ یا تبلیغ کلاس‌های خصوصی، موسسات و آموزشگاه‌های رسمی و غیررسمی و تشویق به خرید کتاب‌ها، جزوات و سایر محصولات آموزشی خارج از برنامه‌های تعیین‌شده مدارس دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در صداوسیما و بیلبوردهای تبلیغاتی عمومی در شهرها و جاده‌ها و پیامک‌های مخابراتی ممنوع است. مقام اداری تولید کننده یا صادرکننده مجوز تبلیغ و رئیس مافوق او به انفصال موقت از مشاغل دولتی از سه تا ۱۰ سال و موسسه آموزشگاه به پرداخت پنج تا ۱۰ برابر مبلغ قرارداد محکوم می‌شوند.»

بر همین اساس مرکز پژوهش‌های مجلس طی پژوهشی اظهارنظر کارشناسی خود را روز گذشته اعلام کرد. این گزارش به صراحت اعلام می‌کند: «عنوان طرح از این جهت که به‌طور مطلق بدون دلیل قانع‌کننده تبلیغ همه کلاس‌های خصوصی را ممنوع دانسته و با مقدمه توجیهی طرح نیز ناهماهنگ است، قابل تایید نیست. اما طرح پیشنهادی اساسا به نحوی تدوین شده که هدف مقنن مصرح در مقدمه توجیهی را تحقق نمی‌بخشد، هدفگذاری صحیحی نداشته و در تعیین مصادیق رسانه‌ها و ابزارهای تبلیغاتی و تعیین ضمانت اجراها نارساست.»

در ادامه این گزارش اعلام می‌کند که باید در این زمینه کارشناسی‌هایی انجام می‌شده که به دلیل نبود کارشناسی پیش از ارائه طرح به مجلس، مرکز پژوهش‌ها این کارشناسی را انجام داده است.

در قسمت کارشناسی گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس عنوان شده است: «از آنجا که هرگونه سیاستگذاری و قانونگذاری برای تبلیغات نیازمند بررسی دقیق وضعیت همه نقش‌آفرینان زنجیره تبلیغات قبل و بعد از تصمیم‌گیری در این باره است، درخصوص ممنوعیت تبلیغ محصولات و خدمات آموزش و پرورش توسط موسسات خصوصی نیز این بررسی انجام شد. نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد با تصویب این طرح تولیدکنندگان و ارائه‌کنندگان خدمات و محصولات آموزشی به دلیل اینکه مهم‌ترین ابزار بازاریابی و فروش محصولات و خدمات خود را از دست می‌دهند، قطعایه لحاظ اقتصادی با کاهش تقاضا مواجه خواهند شد. شرکت‌های تبلیغاتی نیز که از محل ارائه خدمات مشاوره‌ای و تبلیغاتی درآمد قابل توجهی به دست می‌آورند نیز پس از تصویب این طرح از این درآمدها محروم می‌شوند. همچنین رسانه‌های محیطی، مکتوب و صوتی و تصویری بخش زیادی از درآمدهای مربوط به تبلیغات بازرگانی را از دست خواهند داد. بنابراین تصویب این طرح با مقاومت شدیدی از جانب ذی‌نفعان مواجه خواهد شد. با وجود این آنچه نیازمند توجه ویژه بوده و دغدغه جدی مردم و نظام آموزشی کشور محسوب می‌شود آن است که نظام آموزش رسمی کشور بر مبنای اسناد بالادستی مانند قانون اساسی، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و قوانین خاص نظام آموزشی، قرار است اهدافی نظیر تعلیم و تربیت در ساحت‌های ۶ گانه را محقق کند؛ در حالی که این تبلیغات مانع از تحقق اهداف مزبور شده است.»

یکی از مسائلی که درحال حاضر نظام آموزش رسمی و جامعه با آن مواجه است، فعالیت موسسه‌های آموزشی خصوصی در قالب فروش کتاب‌ها و نرم‌افزارهای کمک‌آموزشی و کمک‌درسی، کتاب‌های کار تحول بنیادین آموزش و پرورش و قوانین خاص نظام آموزشی، قرار است اهدافی نظیر تعلیم و تربیت در ساحت‌های ۶ گانه را محقق کند؛ در حالی که این تبلیغات مانع از تحقق اهداف مزبور شده است.»

یکی از مسائلی که درحال حاضر نظام آموزش رسمی و جامعه با آن مواجه است، فعالیت موسسه‌های آموزشی خصوصی در قالب فروش کتاب‌ها و نرم‌افزارهای کمک‌آموزشی و کمک‌درسی، کتاب‌های کار و حل تمرین، مشق شب، برگزاری کلاس‌های کنکور و کنکورهای آزمایشی، تدریس خصوصی دروس مختلف مدرسه و فعالیت‌های مشابه آنهاست. این موسسه‌ها با اخذ مجوز از وزارت آموزش و پرورش و نهادهای ذی‌ربط، با انگیزه کسب سود و منفعت اقتصادی، در زمینه‌های نامبرده فعالیت می‌کنند و با استفاده از تبلیغات بسیار گسترده از طریق رسانه‌های فراگیر و نیز رسانه‌های محیطی، توانسته‌اند گردش مالی بالایی را به خود اختصاص دهند. با توجه به دیدگاه‌های مختلف درخصوص فعالیت این موسسه‌ها، برخی استدلال می‌کنند، از آنجا که مطالعه کتاب‌های درسی مدارس برای موفقیت در کنکور کفایت نمی‌کند، شرکت در برخی کلاس‌ها و خرید این محصولات برای موفقیت در کنکور لازم است. براساس دیدگاه موافقان چنانچه داوطلبان کنکور و تحصیلات عالی توان و امکان شرکت در کلاس‌های خصوصی از سال‌های بعد از آموزش ابتدایی تا دوره‌ورود به دانشگاه را نداشته باشند، به راحتی می‌توانند با خرید کتاب‌ها و دیگر محصولات ارائه‌شده توسط همین موسسه‌های خصوصی، احتمال موفقیت خود را در کنکور افزایش دهند. بدین ترتیب فعالیت این موسسه‌ها می‌تواند ابزاری برای رفع خلأها و نابرابری‌های سیستم آموزشی باشد. در مقابل، مخالفان این موسسات سوالی را مطرح می‌کنند مبنی براینکه چرا نباید منابع درسی که توسط آموزش و پرورش تالیف و تدریس می‌شود، امکان موفقیت داوطلبان در کنکور را فراهم آورد؟ یا اگر کتاب‌های درسی مناسب هستند، کنکور چگونه آزمون و معیاری است که صرفا با مطالعه همین کتاب‌های درسی نمی‌توان در آن توفیق چشمگیری داشت؟ از این رو دون شـ کنکور با منابع درسی رسمی، خالی از ایراد نیستند که چنین خلأهایی مشاهده می‌شود. علاوه‌بر این، نبایدفعالیت‌های این موسسه‌ها را به‌عنوان درمان کاستی‌های موجود در نظام آموزشی کشور و در خدمت آن دانست، زیرا فعالیت این موسسه‌ها زمانی می‌تواند راهگشا باشد که خود زاینده ده‌ها مشکل و مساله ریشه‌ای و اساسی برای مردم و نظام آموزشی نباشد. از این منظر مخالفان مدعی‌اند این موسسات عمدا چشم به کنکور دوخته و با انگیزه کسب درآمد و تبلیغات فراگیر، گردش مالی بسیار کلانی را به خود اختصاص داده و علاوه‌بر خسارت مالی بر خانواده‌هایی که فرزندان آنها دانش‌آموز یا داوطلب کنکورند، به دلیل مسائلی نظیر چشم وهم‌چشمی والدین و استرس بالای آنها برای قبولی فرزندان‌شان در کنکور، خود به خود موجب سلب آرامش روانی آنها نیز شده‌اند. با توجه به گزارشی که مرکز پژوهش‌های مجلس ارائه داده و با طرحی که برخی نمایندگان آن را به مجلس‌رئیسه اعلام کرده‌اند، باید دید نتیجه این کشمکش به حذف یا تقویت این موسسات خواهد رسید یا خیر؟

۹ نیمکت خبر

۵۰ سال، کاهش میانگین سنی

کاهش میانگین سنی اعضای هیات‌علمی دانشگاه به ۵۰

دکتر سیداحمد محمدمدی، رئیس دانشگاه امام صادق(ع) طی نامه‌ای از رئیس نامدار رنگنه، وزیر نفت برای حضور در این دانشگاه به‌منظور پاسخگویی به سوالات و ابهامات دانشجویان درباره عملکرد وزارت نفت و همچنین دریافت نظرات نخبگان دانشگاهی دعوت کرد. در بخشی از این نامه آمده است: «با توجه به نقش وزارت نفت و شخص جنابعالی در برطرف کردن این معضلات که به پاشنه آشیل کشور تبدیل شده است و همچنین نقش کلیدی آن در بی‌اثر کردن تحریم‌های خصم